

OBWIESZCZENIE PREZESA RADY MINISTRÓW

z dnia 5 lipca 1963 r.

w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy z dnia 25 stycznia 1958 r. o radach narodowych.

1. Na podstawie art. 3 ustawy z dnia 28 czerwca 1963 r. o zmianie ustawy o radach narodowych (Dz. U. Nr 28, poz. 164) ogłasza się w załączniku do niniejszego obwieszczenia jednolity tekst ustawy z dnia 25 stycznia 1958 r. o radach narodowych (Dz. U. Nr 5, poz. 16) z uwzględnieniem zmian wprowadzonych ustawą z dnia 28 czerwca 1963 r. o zmianie ustawy o radach narodowych (Dz. U. Nr 28, poz. 164) i zmian wynikających z przepisów ogłoszonych przed dniem wydania jednolitego tekstu oraz z zachowaniem ciągłej numeracji artykułów, ustępów i punktów.

2. Podany w załączniku do niniejszego obwieszczenia jednolity tekst ustawy z dnia 25 stycznia 1958 r. o radach narodowych nie obejmuje następujących przepisów:

1) art. 85 ustawy z dnia 25 stycznia 1958 r. o radach narodowych (Dz. U. Nr 5, poz. 16) w brzmieniu:

„Art. 85. Ustawa wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.”;
2) art. 2 i 4 ustawy z dnia 28 czerwca 1963 r. o zmianie ustawy o radach narodowych (Dz. U. Nr 28, poz. 164) w brzmieniu:

„Art. 2. W ustawie z dnia 1 lipca 1958 r. o prawie budżetowym (Dz. U. Nr 45, poz. 221) art. 39 ust. 5 otrzymuje brzmienie:

„5. Przeniesienie kredytów między częściami, działami i rozdziałami wymaga uprzedniego zaopiniowania przez właściwe komisje rady narodowej.”

Art. 4. Ustawa wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.”

Prezes Rady Ministrów: J. Cyrankiewicz

Załącznik do obwieszczenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 5 lipca 1963 r. (poz. 172).

USTAWA

z dnia 25 stycznia 1958 r.

o radach narodowych.

W celu:

- ustawowego określenia zakresu działania rad narodowych i dalszego rozszerzenia ich uprawnień,
- prawidłowego ustalenia kompetencji organów rad narodowych,
- umocnienia samodzielności rad narodowych, przy równoczesnym ustaleniu uprawnień nadzorczych, niezbędnych dla realizacji jednolitej polityki w Państwie,

stanowi się, co następuje:

Rozdział I.

Przepisy ogólne.

Art. 1. 1. W Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej władza należy do ludu pracującego miast i wsi.

2. Rady narodowe w gromadach, osiedlach, miastach, dzielnicach większych miast, powiatach i województwach są organami władzy państwowej ludu pracującego i wyrażają jego wolę.

Art. 2. 1. Rady narodowe są wybierane przez ludność.

2. Radni są odpowiedzialni przed swymi wyborcami i mogą być przez nich odwoływani.

3. Tryb przeprowadzania wyborów oraz odwoływania radnych określa Ordynacja wyborcza do rad narodowych.

Art. 3. 1. Rady narodowe kierują na swoim terenie działalnością gospodarczą, społeczną i kulturalną; należą do nich wszystkie sprawy w zakresie władzy i administracji państwowej, nie zastrzeżone na rzecz innych organów.

2. W szczególności do zakresu działania rad narodowych należą sprawy:

- 1) ochrony porządku i bezpieczeństwa publicznego,
- 2) rolnictwa,
- 3) przemysłu terenowego i rzemiosła,
- 4) budownictwa terenowego, nadzoru budowlanego, zabudowy miast i wsi,
- 5) gospodarki komunalnej i mieszkaniowej,
- 6) handlu wewnętrznego,
- 7) skupu,
- 8) budowy i utrzymania dróg oraz transportu drogowego,
- 9) gospodarki wodnej,
- 10) oświaty i kultury,
- 11) zdrowia i opieki społecznej,
- 12) kultury fizycznej i turystyki,
- 13) zatrudnienia,
- 14) finansów,
- 15) inne sprawy administracji państwowej, w zakresie przewidzianym w obowiązujących przepisach.

3. Radom narodowym przysługuje w zakresie przewidzianym niniejszą ustawą lub przepisami szczególnymi prawo kontroli i koordynacji działalności nie podporządkowanych im organów państwowych, instytucji i jednostek gospodarczych.

Art. 4. Rady narodowe dbają o coraz lepsze zaspokajanie potrzeb ludności i o wszechstronny rozwój terenu, wiążąc jego potrzeby z zadaniami ogólnopaństwowymi.

Art. 5. Rady narodowe czuwają nad przestrzeganiem praworządności ludowej, ochraniają własność społeczną, zabezpieczają prawa obywateli, współdziałają w umacnianiu obronności i bezpieczeństwa Państwa.

Art. 6. Rady narodowe zwalczają przejawy samowoli i biurokratycznego stosunku do obywateli oraz czuwają nad wykonaniem przez obywateli obowiązków względem Państwa.

Art. 7. 1. W ramach uprawnień nadanych im przez ustawy rady narodowe wydają przepisy prawne powszechnie obowiązujące na danym terenie.

2. Rady narodowe mogą wydawać w szczególności zarządzenia porządkowe w celu ochrony bezpieczeństwa, spokoju i porządku publicznego w zakresie nie unormowanym odrębnymi przepisami. Zasady i tryb wydawania zarządzeń porządkowych określa ustawa.

Art. 8. 1. Rady narodowe umacniają więź władzy państwowej z ludem pracującym miast i wsi, przyciągając coraz szersze rzesze ludzi pracy do udziału w rządzeniu Państwem.

2. Przy wykonywaniu swoich zadań rady narodowe korzystają z inicjatywy i współdziałania organizacji politycznych, związków zawodowych i innych organizacji społecz-

nych ludu pracującego, jak również samorządu robotniczego i organizacji rolniczych.

3. Rady narodowe korzystają z inicjatywy i współdziałania komitetów Frontu Jedności Narodu, zwłaszcza przy włączaniu ludności do realizacji swych zadań, przy inicjowaniu czynów społecznych, organizowaniu spotkań radnych z wyborcami, realizowaniu postulatów i wniosków wyborców oraz przy popularyzacji wśród ludności dorobku i zamierzeń rad.

4. Rady narodowe i ich organy obowiązane są wyjaśniać ludności zasadnicze cele i wytyczne polityki władzy ludowej.

5. Rady narodowe udzielają poparcia społecznym formom umacniania harmonijnego współżycia mieszkańców.

Art. 9. Rady narodowe wykonują swoje zadania na sesjach, za pośrednictwem swoich organów pomocniczych — komisji rad narodowych, przez działalność radnych w terenie oraz poprzez swój organ wykonawczy i zarządzający — prezydium rady narodowej i podporządkowane mu terenowe organy administracji państwowej — wydziały.

Rozdział 2.

Zadania rad narodowych.

Art. 10. 1. Rady narodowe uchwalają wieloletnie i roczne plany gospodarcze oraz kontrolują ich wykonanie. Plany te powinny być zgodne z kierunkami i zadaniami ustalonymi dla gospodarki rad narodowych w Narodowych Planach Gospodarczych.

2. Plany, o których mowa w ust. 1, powinny również obejmować ważniejsze zadania jednostek objętych planem centralnym, a dotyczącym terenu działalności rady narodowej.

3. Roczne plany gospodarcze powinny być uchwalane w roku poprzedzającym rok objęty planem.

4. Gromadzkie rady narodowe uchwalają wieloletnie plany gospodarcze w postaci programów rozwoju gromad, określając w nich:

- 1) zadania w dziedzinie rolnictwa i leśnictwa, w szczególności w zakresie produkcji podstawowych ziemiopłodów hodowli, gospodarki nasiennej, melioracji i skupu oraz w zakresie zadrzewień i zalesienia nieużytków,
- 2) inne zadania, w szczególności w zakresie dróg lokalnych, sieci zaopatrzenia, skupu i usług oraz urządzeń socjalno-kulturalnych i komunalnych.

5. Rada Ministrów może postanowić, że również rady narodowe w miastach nie stanowiących powiatów i w osiedlach uchwalają wieloletnie plany gospodarcze w postaci programów rozwoju miast i osiedli.

Art. 11. 1. Rady narodowe uchwalają corocznie budżety na rok przyszły oraz kontrolują ich wykonanie.

2. Wydatki ustalane w budżetach terenowych powinny znajdować pokrycie przede wszystkim w dochodach własnych; radom narodowym może być przyznana dotacja z budżetu centralnego, stosownie do przepisów prawa budżetowego.

3. Dochodami własnymi są w szczególności:

- 1) wpłaty podległych radzie narodowej przedsiębiorstw i zakładów,

- 2) wpłaty za korzystanie ze świadczeń i usług oraz dochody majątkowe i administracyjne jednostek podległych radzie narodowej,
- 3) wpłaty z podatków i opłat terenowych oraz udziałów w dochodach budżetu centralnego, które ustala odrębne przepisy.

4. Wygospodarowane nadwyżki budżetowe rady narodowe wykorzystują dla realizacji swoich zadań, na zasadach ustalonych w prawie budżetowym.

Art. 12. 1. Kierownicy przedsiębiorstw i zakładów nie podporządkowanych radom narodowym i organy samorządu robotniczego współdziałają z radami narodowymi, w szczególności w celu wykorzystania produkcyjnych i usługowych możliwości tych jednostek dla potrzeb miejscowych, uzgadniania planów i lokalizacji budownictwa mieszkaniowego, prowadzenia wspólnych inwestycji komunalnych i socjalno-kulturalnych oraz organizacji i realizowania czynów społecznych.

2. Rady narodowe czuwają nad działalnością nie podporządkowanych im przedsiębiorstw i zakładów w zakresie zatrudnienia, budownictwa mieszkaniowego, zadań i inwestycji socjalno-kulturalnych, jak również w zakresie gospodarki przedsiębiorstw wodą, energią elektryczną, gazem i w innych sprawach mających wpływ na gospodarkę terenową.

3. Rada Ministrów ustala zakres i szczegółowe zasady wykonywania zadań wymienionych w ust. 1 i 2 przez rady narodowe poszczególnych stopni.

Art. 13. 1. Rady narodowe koordynują działalność spółdzielni i ich terenowych związków z działalnością państwowych przedsiębiorstw terenowych i zarządzanych centralnie oraz rzemiosła, jak również w zakresie i w trybie ustalonym odrębnymi przepisami kontrolują ich działalność oraz udzielają im pomocy w wykonywaniu ich zadań.

2. Działalność koordynacyjna, o której mowa w ust. 1, obejmuje w szczególności:

- 1) ustalanie dla spółdzielni i ich terenowych związków kierunków rozwoju i podstawowych zadań planowych, wynikających z narodowych i terenowych planów gospodarczych i z wytycznych centralnych związków spółdzielczych,
rozpatrywanie projektów planów gospodarczych terenowych związków spółdzielczych,
- 3) rozpatrywanie wytycznych terenowych związków spółdzielczych dla opracowania planów gospodarczo-finansowych spółdzielni,
- 4) rozpatrywanie okresowych sprawozdań spółdzielni i ich terenowych związków z realizacji zadań planowych i udzielanie im zaleceń dotyczących realizacji planów.

3. Rada Ministrów może po porozumieniu z naczelnymi organami spółdzielczości określić szczegółowe zasady i tryb wykonywania zadań określonych w ust. 1 i 2.

Art. 14. 1. Wojewódzkie rady narodowe nadają ogólny kierunek działalności rad narodowych na terenie województwa oraz koordynują działalność rad narodowych, powiatowych i miejskich w miastach stanowiących powiaty miejskie.

2. Wojewódzkie rady narodowe sprawują administrację państwową w zakresie przewidzianym w obowiązujących przepisach.

3. Wojewódzkie rady narodowe podejmują działalność gospodarczą, społeczną i kulturalną o zasięgu szerszym niż powiatowy; w szczególności do ich zakresu działania należą sprawy:

- 1) przedsiębiorstw przemysłu terenowego, projektowych i budowlanych o zasięgu wojewódzkim lub międzypowiatowym,
- 2) państwowych gospodarstw rolnych, przedsiębiorstw mechanizacji rolnictwa oraz robót melioracyjnych,
- 3) przedsiębiorstw państwowej komunikacji samochodowej,
- 4) państwowych hurtowni spożywczych i przemysłowych w zakresie ustalonym przez Radę Ministrów, z wyjątkiem hurtowni o zasięgu międzywojewódzkim,
- 5) budowy i utrzymania dróg państwowych i mostów w zakresie ustalonym przez Radę Ministrów,
- 6) szkół i innych placówek oświatowo-wychowawczych w zakresie przewidzianym w obowiązujących przepisach,
- 7) teatrów, bibliotek wojewódzkich, muzeów, wojewódzkich domów kultury,
- 8) wojewódzkich i rejonowych szpitali oraz przedsiębiorstw aptek, przedsiębiorstw uzdrowiskowych o znaczeniu wojewódzkim i sanatoriów,
- 9) zakładów specjalnych pomocy społecznej.

Art. 15. Wojewódzkie rady narodowe mogą przekazywać niektóre swoje zadania, o których mowa w art. 14 ust. 3, radom narodowym bezpośrednio niższego stopnia, stosownie do wytycznych Rady Ministrów, wydanych za zgodą Rady Państwa; przekazanie następuje za zgodą rady narodowej, która ma przejąć zadania, przy równoczesnym przekazaniu środków służących do wykonywania tych zadań.

Art. 16. 1. Wojewódzkie rady narodowe w oparciu o narodowe i terenowe plany gospodarcze oraz plany zagospodarowania przestrzennego koordynują całość gospodarki w województwie, a w szczególności:

- 1) występują z wnioskami o wykonanie na ich terenie zadań gospodarczych przez jednostki objęte planem centralnym,
- 2) uczestniczą w opracowywaniu i rozpatrywaniu projektów ważniejszych inwestycji na ich terenie,
- 3) opiniują lub ustalają lokalizację inwestycji,
- 4) opiniują ważniejsze zadania zawarte w projektach planów gospodarczych jednostek nie podporządkowanych radom narodowym, mające bezpośredni wpływ na gospodarkę rad narodowych i rozwój gospodarczy terenu, rozpatrują sprawozdania z wykonania tych zadań oraz występują z wnioskami w tych sprawach,
- 5) występują z wnioskami w sprawach dotyczących tworzenia, organizacji, łączenia i likwidacji przedsiębiorstw i zakładów nie podporządkowanych radom narodowym oraz lepszego wykorzystania ich mocy produkcyjnych,
- 6) inicjują podjęcie inwestycji wspólnych dla kilku użytkowników,
- 7) inicjują i organizują współdziałanie między przedsiębiorstwami podporządkowanymi i nie podporządkowanymi radom narodowym,
- 8) podejmują inne środki w celu zapewnienia wzajemnego powiązania zadań, wynikających z planów terenowych i planów jednostek nie podporządkowanych radom narodowym,

9) sporządzają bilanse ekonomiczne, obejmujące całość gospodarki na ich terenie, a zwłaszcza bilanse zatrudnienia, zdolności produkcyjnych w przemyśle i budownictwie, rolne, materiałowe, wodne, pieniężnych dochodów i wydatków ludności.

2. Rada Ministrów określi zasady i tryb wykonywania zadań koordynacyjnych określonych w ust. 1.

3. Wojewódzkie rady narodowe ustalają, zgodnie z obowiązującymi przepisami oraz wytycznymi Rady Ministrów, w jakim zakresie zadania koordynacyjne określone w ust. 1, mają być realizowane przez rady narodowe niższych stopni.

Art. 17. 1. Utworzenie na obszarze województwa przedsiębiorstwa lub zakładu zarządzanego centralnie oraz jego likwidacja wymaga uzgodnienia z prezydiami wojewódzkich rad narodowych.

2. Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio do zmian w produkcji przedsiębiorstw zarządzanych centralnie, jeżeli zmiany te w sposób istotny wpływają na wykorzystanie miejscowych źródeł energii lub surowców i innych zasobów bądź też na stan zatrudnienia lub warunki zdrowotne danego terenu.

3. Prezydya wojewódzkich rad narodowych mogą sprawdzić wykorzystanie zdolności produkcyjnych przedsiębiorstw zarządzanych centralnie i w miarę potrzeby występują o przekazanie między przedsiębiorstwami zbędnych surowców, materiałów, maszyn i obiektów, jak również o wspólne użytkowanie lub przekazanie innemu użytkownikowi nieracjonalnie wykorzystywanej powierzchni produkcyjnej i składowej.

4. Rada Ministrów określi zasady i tryb wykonywania postanowień niniejszego artykułu.

Art. 18. 1. Prezydya wojewódzkich rad narodowych zatwierdzają projekty planów kasowych oddziałów wojewódzkich Narodowego Banku Polskiego i rozpatrują sprawozdania z wykonania tych planów, współdziałają z oddziałami banków finansujących inwestycje w zakresie kontroli przebiegu inwestycji w województwie oraz ustalają wytyczne podziału kredytów bankowych przyznanych dla województwa, a przeznaczonych dla spółdzielczych oraz nie uspołecznionych jednostek gospodarczych.

2. Prezydya wojewódzkich rad narodowych mogą zgodnie z wytycznymi Rady Ministrów ustalić, w jakim zakresie zadania określone w ust. 1 mają być realizowane przez prezydya rad narodowych niższego stopnia.

Art. 19. 1. Powiatowe rady narodowe i miejskie w miastach stanowiących powiaty miejskie właściwe są we wszystkich sprawach należących do zakresu działania rad narodowych, z wyjątkiem spraw zastrzeżonych do właściwości rad narodowych niższego lub wyższego stopnia.

2. Powiatowe rady narodowe i miejskie w miastach stanowiących powiaty miejskie sprawują administrację państwową w zakresie przewidzianym w obowiązujących przepisach.

Art. 20. 1. Do zakresu działania powiatowych rad narodowych należą w szczególności sprawy:

1) przedsiębiorstw mechanizacji rolnictwa i robót melioracyjnych w zakresie ustalonym przez Radę Ministrów, obsługi weterynaryjnej, ochrony roślin, upowszechnienia

wiedzy rolniczej, kontroli działalności kółek i organizacji rolniczych w zakresie spraw zleconych im przez Państwo,

2) pomocy dla spółdzielczości produkcyjnej i innych form zespołowej gospodarki na wsi,

3) przedsiębiorstw przemysłu terenowego i remontowo-budowlanych,

4) budownictwa wiejskiego,

5) przedsiębiorstw miejskiego handlu detalicznego i państwowych przedsiębiorstw gastronomicznych,

6) budowy i utrzymania dróg lokalnych,

7) szkół i innych placówek oświatowo-wychowawczych w zakresie przewidzianym w obowiązujących przepisach,

8) powiatowych domów kultury, teatrów, kin, muzeów i archiwów regionalnych,

9) lecznictwa otwartego o zasięgu powiatowym, szpitali powiatowych, przychodni specjalistycznych, powiatowych stacji pogotowia ratunkowego, powiatowych stacji sanitarno-epidemiologicznych, aptek, przedsiębiorstw uzdrowiskowych,

10) zakładów pomocy społecznej.

2. Powiatowe rady narodowe koordynują działalność rad narodowych niższego stopnia.

Art. 21. Powiatowe rady narodowe mogą za zgodą wojewódzkich rad narodowych przekazywać niektóre swoje zadania, o których mowa w art. 20 ust. 1, radom narodowym niższego stopnia; przepis art. 15 stosuje się odpowiednio.

Art. 22. 1. Podstawowym zadaniem miejskich rad narodowych jest prowadzenie gospodarki komunalnej, zaspokajanie potrzeb bytowych i kulturalnych mieszkańców miasta.

2. Miejskie rady narodowe sprawują administrację państwową w zakresie przewidzianym w obowiązujących przepisach.

3. W szczególności do zakresu działania miejskich rad narodowych w miastach nie stanowiących powiatów miejskich należą sprawy:

1) miejskich elektrowni i gazowni, zakładów wodociągowych, kanalizacyjnych i oczyszczania miasta oraz przedsiębiorstw komunikacji miejskiej, jak również budowy i utrzymania dróg, ulic, placów i mostów,

2) zarządu budynków mieszkalnych, hoteli miejskich, gospodarki terenami,

3) miejskich zakładów produkcyjnych i jednostek usługowych,

4) zabezpieczenia właściwego pomieszczenia i obsługi gospodarczej szkół podstawowych oraz prowadzenia przedszkoli,

5) teatrów, instytucji muzycznych, archiwów, miejskich domów kultury i świetlic, bibliotek powszechnych,

6) lecznictwa otwartego, izb porodowych i punktów położniczych oraz żłobków.

4. Do rad narodowych miast stanowiących powiaty miejskie stosuje się przepis ust. 3 oraz odpowiednio przepisy o zakresie działania powiatowych rad narodowych.

5. Do rad narodowych miast wyłączonych z województw mają ponadto odpowiednio zastosowanie przepisy dotyczące zakresu działania i uprawnień wojewódzkich rad narodowych.

Art. 23. 1. W miastach podzielonych na dzielnice miejskie rady narodowe przekazują część swoich zadań dzielnicowym radom narodowym. Rada Ministrów za zgodą Rady Państwa może określić zadania, których przekazanie jest obowiązkowe.

2. Miejska rada narodowa nie może przekazać dzielnicowym radom narodowym uprawnień dotyczących:

- 1) wydawania przepisów prawnych,
- 2) stanowienia o podatkach, opłatach i świadczeniach,
- 3) prowadzenia przedsiębiorstw i zakładów mających ogólnomiejskie znaczenie,
- 4) dysponowania nieruchomościami i urządzeniami mającymi ogólnomiejskie znaczenie.

3. W sprawach administracyjnych dzielnicowym radom narodowym w miastach wyłączonych z województw przysługują uprawnienia powiatowych rad narodowych, a pozostałym dzielnicowym radom narodowym — uprawnienia rad narodowych miast nie stanowiących powiatów miejskich.

Art. 24. Rady narodowe osiedli zapewniają rozwój urządzeń komunalnych w osiedlu oraz wykonują zadania, określone dla miejskich rad narodowych w miastach nie stanowiących powiatów.

Art. 25. 1. Podstawowym zadaniem gromadzkich rad narodowych jest popieranie rozwoju produkcji rolnej, wykorzystanie lokalnych możliwości dla zaspokojenia potrzeb komunalnych, socjalnych i kulturalnych mieszkańców gromady oraz zapewnienie wykonania przez nich obowiązków względem Państwa.

2. Gromadzkie rady narodowe sprawują administrację państwową w zakresie przewidzianym w obowiązujących przepisach, w szczególności w zakresie podatków i innych świadczeń, prowadzenia spraw meldunkowych i rejestracji stanu cywilnego.

3. W szczególności gromadzkie rady narodowe:

- 1) inicjują poczynania zmierzające do rozwoju produkcji rolnej i koordynują działalność kółek rolniczych, spółdzielni produkcyjnych oraz innych miejscowych instytucji i organizacji w zakresie wykonywania programu rozwoju gromady i rocznego planu gospodarczego, właściwego i terminowego przeprowadzania prac w rolnictwie, zabezpieczenia stanu sanitarno-weterynaryjnego w gromadzie i organizowania ochrony roślin,
- 2) koordynują kontraktację płodów rolnych w zakresie i trybie ustalonym przez Prezesa Rady Ministrów,
- 3) współdziałają z samorządem robotniczym w państwowych gospodarstwach rolnych,
- 4) stosownie do przepisów o ochronie lasów nie stanowiących własności Państwa dbają o prawidłowy rozwój i ochronę drzewostanu, pomagają w organizowaniu zrzeszeń leśnych, dbają o zalesienie nieużytków oraz o rozwój i ochronę zadrzewień,
- 5) współdziałają ze spółdzielniami zaopatrzenia i zbytu w sprawie należytego zaopatrzenia wsi w artykuły prze-

mysłowe i konsumpcyjne oraz dbają o rozwój jednostek usługowych,

- 6) zarządzają mieniem gromadzkim, prowadzą drobne zakłady produkcyjne, młyny gospodarcze i jednostki usługowe, zapewniają usługi komunalne oraz utrzymują lokalne drogi gruntowe,
- 7) zabezpieczają właściwe pomieszczenie i obsługę gospodarczą szkół podstawowych, szkół przysposobienia rolniczego, przedszkoli i izb porodowych, prowadzą świetlice gromadzkie, biblioteki, dziecińce, punkty felczerkie, położnicze i żłobki.

Art. 26. Rada Państwa może na wniosek Rady Ministrów:

- 1) szczegółowo określić zadania rad narodowych poszczególnych stopni,
- 2) przekazywać radom narodowym niższych stopni zadania rad narodowych wyższych stopni.

Rozdział 3.

Sesje rad narodowych.

Art. 27. 1. Na sesjach rady narodowe rozpatrują sprawy mające zasadnicze znaczenie dla danego terenu; w szczególności uchwalają plan gospodarczy i budżet oraz rozpatrują sprawozdania z ich wykonania, ustalają wytyczne dla wykonywania ważniejszych zadań, powołują i odwołują swoje organy, udzielają wytycznych dla ich działalności i rozpatrują ich sprawozdania.

2. Rozpatrzeniu na sesji podlegają również zasadnicze dla interesów miejscowej ludności sprawy dotyczące działalności przedsiębiorstw i instytucji nie podporządkowanych radzie narodowej.

3. Rady narodowe oceniają na sesjach działalność terenowych organów administracji państwowej i jednostek gospodarczych oraz ustalają środki dla usunięcia braków i przyspieszenia rozwoju terenu.

4. Na sesjach rady narodowe obowiązane są okresowo rozpatrywać realizację postulatów i wniosków wyborców.

5. Przed sesją komisje i radni badają w terenie sprawy, które mają być przedmiotem obrad, w szczególności zasięgają w tym przedmiocie opinii wyborców.

Art. 28. 1. Prezydium wybrane przez radę narodową poprzedniej kadencji zwołuje pierwszą sesję nowo obranej rady narodowej nie później niż w ciągu dwóch tygodni od dnia wyborów. W nowo utworzonych jednostkach podziału administracyjnego pierwszą sesję zwołuje prezydium rady narodowej wyższego stopnia.

2. Sesję otwiera przewodniczący prezydium.

Art. 29. Na pierwszej sesji rada narodowa wybiera prezydium i komisje.

Art. 30. 1. Sesje zwyczajne odbywają się w terminach przewidzianych w planie pracy, uchwalanym corocznie przez rady narodowe i określającym główne zagadnienia porządku obrad.

2. Sesje zwyczajne wojewódzkich (miejskich w miastach wyłączonych z województw) rad narodowych odbywają się co najmniej raz na kwartał.

3. Sesje zwyczajne powiatowych rad narodowych i miejskich w miastach stanowiących powiaty miejskie oraz dzielnicowych rad narodowych w miastach wyłączonych z województw odbywają się co najmniej raz na dwa miesiące.

4. Sesje zwyczajne gromadzkich rad narodowych odbywają się z reguły raz na miesiąc, jednak co najmniej osiem razy w roku.

5. Sesje zwyczajne pozostałych rad narodowych odbywają się co najmniej raz na miesiąc.

Art. 31. W miarę potrzeby zwołuje się sesję nadzwyczajną. Sesję nadzwyczajną należy zwołać, jeżeli zażąda tego we wniosku pisemnym przynajmniej 1/4 radnych, wskazując równocześnie proponowany przedmiot obrad. W tym przypadku otwarcie sesji powinno nastąpić w ciągu 10 dni od dnia zgłoszenia wniosku.

Art. 32. 1. Sesję zwołuje prezydium rady narodowej.

2. Projekt porządku obrad, sposób przygotowania sesji oraz miejsce, dzień i godzinę jej otwarcia ustala prezydium rady narodowej w porozumieniu z przewodniczącymi komisji rady narodowej.

Art. 33. 1. Sesję otwiera przewodniczący prezydium.

2. Po otwarciu sesji rada narodowa wybiera przewodniczącego i sekretarza obrad. Rada narodowa może wybrać przewodniczącego i sekretarza obrad na kilka sesji. Na sesjach gromadzkich rad narodowych przewodniczy przewodniczący gromadzkiej rady narodowej.

3. Rada narodowa może obradować przy obecności co najmniej 1/2 ogólnej liczby radnych; wybór lub odwołanie prezydium lub poszczególnych osób wchodzących w jego skład wymaga obecności co najmniej 2/3 ogólnej liczby radnych.

4. W razie stwierdzenia braku quorum przewodniczący wyznacza datę następnego posiedzenia.

Art. 34. 1. Obrady na sesji są jawne. Czas, miejsce i przedmiot obrad należy podać do wiadomości publicznej.

2. Przewodniczący obrad z własnej inicjatywy lub na wniosek prezydium rady zarządza tajność obrad, jeśli wymaga tego dobro Państwa.

Art. 35. 1. Przewodniczący obrad może udzielić głosu zaproszonym osobom spoza rady.

2. Kierownicy terenowych organów państwowych, instytucji i jednostek gospodarczych nie podporządkowanych radzie narodowej mogą być wezwani do udzielenia na sesji informacji.

Art. 36. 1. Uchwały na sesji zapadają zwykłą większością głosów w głosowaniu jawnym.

2. Przy wyborze i odwoływaniu prezydium rady lub poszczególnych osób wchodzących w jego skład oraz w innych przypadkach przewidzianych w obowiązujących przepisach stosuje się głosowanie tajne kartkami. Rada narodowa może uchwalić tajność głosowania również w innych sprawach.

Art. 37. 1. Uchwały rady narodowej podpisują przewodniczący obrad i przewodniczący prezydium rady narodowej.

Uchwały gromadzkiej rady narodowej podpisują jej przewodniczący i jeden z członków jej prezydium.

2. Rada Ministrów określi w drodze rozporządzenia zasady i tryb ogłaszania uchwał rad narodowych oraz wydawania dzienników urzędowych wojewódzkich rad narodowych.

Art. 38. Rady narodowe uchwalają swoje regulaminy, w których określają tryb obradowania oraz podstawowe formy pracy rady i radnych. W regulaminie rada narodowa może określić również ważniejsze obowiązki i zakres działania swoich organów.

Rozdział 4.

Komisje rad narodowych.

Art. 39. 1. Rady narodowe powołują komisje stałe dla poszczególnych dziedzin swej działalności oraz w miarę potrzeby komisje niestałe dla określonych zadań doraźnych.

2. Rodzaje i skład liczbowy poszczególnych komisji określa rada narodowa zgodnie z wytycznymi Rady Państwa i w zależności od miejscowych potrzeb.

3. W skład komisji można powołać również osoby spoza rady w ilości nie przekraczającej połowy składu komisji. Przewodniczących komisji powołuje rada narodowa spośród radnych.

Art. 40. Komisje włączają do udziału w wykonywaniu swych zadań specjalistów i inne osoby spoza swego składu, zainteresowane dziedziną spraw, dla których komisja jest właściwa.

Art. 41. 1. Do zadań stałych komisji rad narodowych należy:

- 1) utrzymywanie stałej łączności z masami pracującymi i ich organizacjami, przyciąganie ich do współpracy z władzą państwową i jej organami, pobudzanie i wykonywanie społecznej inicjatywy, przyjmowanie, rozpatrywanie i nadawanie dalszego biegu projektom pochodzącym od organizacji społecznych lub poszczególnych obywateli,
- 2) występowanie z inicjatywą i projektami w stosunku do rady narodowej i jej organów,
- 3) badanie i opracowywanie spraw zleconych przez radę narodową lub przedłożonych przez prezydium,
- 4) czuwanie nad prawidłowym wykonywaniem uchwał i wytycznych rady narodowej i jej prezydium oraz organów nadrzędnych,
- 5) kontrola działalności wydziałów oraz podporządkowanych radzie przedsiębiorstw, zakładów i instytucji,
- 6) sprawowanie kontroli społecznej nad nie podporządkowanymi radzie narodowej organami państwowymi, instytucjami i jednostkami gospodarczymi.

2. Jednostki podlegające kontroli, sprawowanej przez daną komisję, obowiązane są dostarczyć jej wszelkich wiadomości i materiałów, potrzebnych do wykonania jej zadań; wiadomości i materiały tajne udostępnia się zgodnie z przepisami o zachowaniu tajemnicy państwowej.

Art. 42. 1. Komisje podlegają w całej swej działalności radzie narodowej i obowiązane są na jej żądanie przedkła-

dać do zatwierdzenia swoje plany pracy oraz składać sprawozdania w terminach ustalonych przez radę.

2. Prezydium rady narodowej obowiązane jest udzielać komisjom pomocy przy wykonywaniu ich zadań oraz włączać je do udziału w przygotowaniu ważniejszych uchwał, jak również zapraszać przewodniczących komisji do udziału w posiedzeniach prezydium, na których omawia się sprawy związane z zakresem działania danej komisji.

3. W miarę potrzeby komisja zwraca się do rady narodowej lub jej prezydium z wnioskiem o wydanie odpowiednich zarządzeń.

4. O sposobie załatwienia wniosku komisji prezydium obowiązane jest zawiadomić komisję najpóźniej w ciągu miesiąca od otrzymania wniosku. Decyzja prezydium nie uwzględniająca wniosku powinna być uzasadniona. Od tej decyzji komisja może odwołać się do rady narodowej.

Art. 43. 1. Kierownicy wydziałów powinni na zaproszenie komisji brać udział w jej posiedzeniach, zasięgać opinii komisji przed podjęciem ważniejszych decyzji oraz udzielać komisji pomocy w realizacji jej zadań.

2. Komisja może wystąpić do kierownika wydziału lub innej kontrolowanej jednostki z wnioskami, dotyczącymi działalności danej jednostki. Kierownik obowiązany jest najpóźniej w ciągu miesiąca powiadomić komisję o sposobie załatwienia wniosku, przy czym nieuwzględnienie wniosku należy uzasadnić.

Art. 44. 1. Rada Ministrów bądź zgodnie z jej wytycznymi prezydium rad narodowych określa sprawę, w których:

- 1) udzielone przez komisję zalecenia, dotyczące wykonania zadań wydziału lub usunięcia stwierdzonych braków są dla kierownika wydziału wiążące,
- 2) kierownicy wydziałów obowiązani są zasięgać opinii komisji,
- 3) opinia komisji jest dla kierownika wydziału wiążąca.

2. Kierownik wydziału, który otrzymał od komisji wiążące zalecenie lub wiążącą opinię, obowiązany jest powiadomić komisję o podjętych w związku z tym czynnościach. Jeżeli kierownik wydziału ma zastrzeżenia co do słuszności otrzymanego wiążącego zalecenia lub wiążącej opinii albo co do możliwości zastosowania się do nich, obowiązany jest niezwłocznie powiadomić o tym komisję i prezydium rady narodowej.

3. Najpóźniej w ciągu miesiąca od otrzymania zastrzeżeń kierownika wydziału prezydium rady narodowej obowiązane jest:

- 1) zobowiązać kierownika wydziału do zastosowania się do wiążącego zalecenia lub wiążącej opinii i powiadomić o tym komisję bądź
- 2) powiadomić komisję o motywach, z powodu których uznaje zastrzeżenia za uzasadnione; w tym przypadku komisja może odwołać się do rady narodowej.

Art. 45. Organizację i tryb pracy komisji określa uchwalony przez nią regulamin prac komisji; regulamin podlega zatwierdzeniu przez radę narodową.

Rozdział 5.

Prawa i obowiązki radnego.

Art. 46. 1. Radni składają na pierwszej sesji rady narodowej następujące ślubowanie:

„Ślubuję uroczyście jako radny pracować dla dobra narodu polskiego i pogłębiać jego jedność, przyczyniać się do umacniania więzi władzy państwowej z ludem pracującym, troszczyć się o jego sprawy, nie szczędzić swoich sił dla wykonania zadań rady narodowej”.

2. Radni nieobecni na pierwszej sesji rady narodowej składają ślubowanie na pierwszym posiedzeniu, w którym uczestniczą.

Art. 47. Radny obowiązany jest uczestniczyć w sesjach rady i w pracach komisji, do której został powołany, oraz wykonywać inne obowiązki nałożone nań przez radę narodową.

Art. 48. 1. Radny utrzymuje stałą więź z wyborcami, dba o najlepsze zaspokojenie ich potrzeb gospodarczych, społecznych i kulturalnych, pobudza ich inicjatywę w tych dziedzinach, przyjmuje ich wnioski i uwagi krytyczne, przedkładając je radzie bądź jej prezydium lub innym właściwym organom i instytucjom, oraz czuwa nad sposobem ich załatwienia i terminowym poinformowaniem wyborców.

2. Radny obowiązany jest wyjaśniać wyborcom swoje go okręgu wyborczego zasadnicze cele i wytyczne polityki władzy ludowej oraz przyciągać ich do udziału w wykonywaniu uchwał rady narodowej i jej prezydium oraz organów nadrzędnych.

3. Przy wykonywaniu swoich zadań radny współdziała z miejscowymi organizacjami społecznymi ludu pracującego.

4. Radny zdaje sprawę wyborcom ze swej pracy oraz z działalności rady narodowej i jej organów.

Art. 49. 1. Radny może występować do rady narodowej lub jej prezydium z wnioskami o rozpatrzenie spraw wynikających w toku działalności radnego.

2. Radny może na sesji bądź w okresie między sesjami składać interpelację do prezydium rady narodowej; odpowiedź na interpelację powinna być udzielona w ciągu dwu tygodni od daty jej złożenia.

Art. 50. 1. Radny w wykonywaniu swego mandatu cieszy się pełnią ochrony prawnej. Rada narodowa lub prezydium wyższego stopnia obowiązane są wziąć radnego w obronę przed niestusznymi konsekwencjami w związku z jego działalnością zgodną ze złożonym ślubowaniem.

2. Zakład pracy zatrudniający radnego nie może mu wypowiedzieć stosunku pracy bez uzyskania na to zgody prezydium rady narodowej. Prezydium podejmuje uchwałę w tym przedmiocie po zasięgnięciu opinii komisji mandatowej. W sprawach dotyczących radnych rad gromadzkich, osiedli i miejskich miast nie stanowiących powiatów właściwe jest prezydium powiatowej rady narodowej, które podejmuje uchwałę po zasięgnięciu opinii komisji mandatowej tej rady narodowej, której radny jest członkiem.

3. W razie rozwiązania z radnym stosunku pracy bez wypowiedzenia, kierownik zakładu pracy obowiązany jest niezwłocznie powiadomić o tym prezydium rady narodowej.

4. Prezydium rady narodowej obowiązane jest powiadomić radę na najbliższej sesji o udzieleniu zgody na wypowiedzenie stosunku pracy bądź o rozwiązaniu stosunku pracy bez wypowiedzenia. Gdy sprawa dotyczy radnego rady niższego stopnia, prezydium powiatowej rady narodowej powiadamia również tę radę narodową, której radny jest członkiem.

Art. 51. 1. Pracodawca obowiązany jest zwolnić radnego i członka komisji nie będącego radnym dla wykonania ich zadań. Zasady i tryb udzielania zwolnień określi Prezes Rady Ministrów.

2. Za czas zwolnienia pracownik otrzymuje z zakładu pracy wynagrodzenie w takiej wysokości, jaka mu przysługuje w okresie urlopu wypoczynkowego.

3. Radnym i członkom komisji przysługują diety i zwrot kosztów podróży w wysokości i na zasadach określonych przez Radę Ministrów w drodze rozporządzenia.

Rozdział 6.

Prezydium rady narodowej.

Art. 52. 1. Rada narodowa wybiera prezydium spośród radnych lub spoza grona rady w składzie: przewodniczący, jego zastępcy, sekretarz i członkowie; osoby wchodzące w skład prezydium obejmują swoje stanowiska z chwilą wyboru.

2. W miastach nie stanowiących powiatów i w osiedlach rada narodowa może wybrać prezydium w składzie: przewodniczący, jego zastępca i członkowie.

3. W gromadach prezydium rady narodowej składa się z przewodniczącego gromadzkiej rady narodowej i członków prezydium.

Art. 53. 1. Wybór przewodniczącego prezydium wojewódzkiej rady narodowej (miejskiej w mieście wyłączonym z województwa) podlega zatwierdzeniu przez Radę Ministrów.

2. Wybór przewodniczącego prezydium powiatowej rady narodowej (miejskiej w mieście stanowiącym powiat miejski oraz dzielnicowej w mieście wyłączonym z województwa) podlega zatwierdzeniu przez Prezesa Rady Ministrów.

3. Wybór przewodniczącego prezydium dzielnicowej rady narodowej w mieście stanowiącym powiat oraz miejskiej rady narodowej w mieście nie stanowiącym powiatu podlega zatwierdzeniu przez prezydium wojewódzkiej rady narodowej.

4. Wybór przewodniczących prezydiów rad narodowych osiedli oraz przewodniczących gromadzkich rad narodowych podlega zatwierdzeniu przez prezydium powiatowej rady narodowej.

5. W przypadku odmowy zatwierdzenia rada narodowa dokonuje ponownego wyboru.

Art. 54. 1. Rada Ministrów za zgodą Rady Państwa ustala wytyczne w sprawie liczbowego składu prezydiów rad narodowych.

2. Rada narodowa może odwołać prezydium lub poszczególne osoby z jego składu i dokonać ponownego wyboru. Ustąpienie z prezydium następuje po przyjęciu ustąpienia do wiadomości przez radę narodową.

Art. 55. 1. Prezydium rady narodowej jest jej organem wykonawczym i zarządzającym.

2. Prezydium rady narodowej reprezentuje radę na zewnątrz, wykonuje uchwały rady, prezydium rady narodowej wyższego stopnia i Rady Ministrów oraz organizuje wykonanie zadań rady narodowej.

3. Prezydium rady narodowej działa stosownie do uchwał swojej rady oraz zgodnie z wytycznymi prezydiów rad narodowych wyższego stopnia i Rady Ministrów.

4. W szczególności prezydium rady narodowej:

- 1) przygotowuje i zwołuje sesje rady,
- 2) uchwała projekt planu gospodarczego i budżetu oraz rozpatruje okresowe sprawozdania z ich wykonania,
- 3) nadaje kierunek działalności wydziałów, podległych przedsiębiorstw, zakładów i instytucji oraz nadzoruje i koordynuje ich działalność,
- 4) wydaje zarządzenia na podstawie obowiązujących przepisów i w celu ich wykonania.

5. Prezydium rady narodowej obowiązane jest składać na sesjach sprawozdania ze swej działalności w terminach ustalonych przez radę oraz informacje o przebiegu wykonywania uchwał rady.

Art. 56. 1. Prezydium rady narodowej działa kolegialnie.

2. Prezydium może podejmować uchwały w obecności co najmniej połowy swego składu.

3. Uchwały podpisują przewodniczący i sekretarz prezydium, a w przypadku gdy rada narodowa nie wybiera sekretarza prezydium, uchwały podpisują przewodniczący prezydium (przewodniczący gromadzkiej rady narodowej) i sekretarz (art. 61 ust. 5 i 6).

4. Rada Ministrów określi w drodze rozporządzenia zasady i tryb ogłaszania uchwał prezydiów rad narodowych.

Art. 57. Prezydium może w trybie nadzoru uchylić lub zmienić decyzję wydziału. Jeżeli jednak decyzja wydziału spowodowała przyznanie praw indywidualnie określonym osobom, prezydium może w trybie nadzoru uchylić lub zmienić decyzję jedynie w przypadkach przewidzianych w przepisach o postępowaniu administracyjnym lub w odrębnych ustawach.

Art. 58. 1. Prezydium rozpatruje informacje przedkładane na jego żądanie przez organy państwowe, instytucje i jednostki gospodarcze nie podporządkowane radzie narodowej.

2. Dla uzgodnienia działalności jednostek nie podporządkowanych radzie narodowej z ogólnym kierunkiem działalności rady prezydium rady narodowej może zwoływać narady kierowników tych jednostek.

3. Kierownicy jednostek nie podporządkowanych radzie narodowej obowiązani są uzgadniać z prezydium swoje decyzje mające zasadnicze znaczenie dla interesów miejscowej ludności lub rozwoju gospodarczego terenu.

4. Rada Ministrów określi zasady i tryb wykonywania postanowień niniejszego artykułu.

Art. 59. Przewodniczący prezydium rady narodowej:

- 1) reprezentuje prezydium na zewnątrz,

- 2) przygotowuje i zwołuje posiedzenia prezydium i przewodniczy na nich,
- 3) w przypadkach nie cierpiących zwłoki wydaje zarządzenia, należące do właściwości prezydium, z tym że obowiązany jest przedłożyć je na najbliższym posiedzeniu prezydium do zatwierdzenia,
- 4) czuwa nad wykonywaniem uchwał rady i prezydium oraz wytycznych organów nadrzędnych,
- 5) jest służbowym przełożonym kierowników i innych pracowników wydziałów.

Art. 60. 1. Przewodniczący, zastępcy przewodniczącego i sekretarz prezydium są stale urzędującymi członkami prezydium. Inne osoby powołuje rada narodowa w skład prezydium jako niestale urzędujących członków prezydium.

2. Rada Ministrów w drodze rozporządzenia określi:

- 1) przypadki, w których zastępcy przewodniczącego prezydium nie są stale urzędującymi członkami prezydium,
- 2) prawa i obowiązki przewodniczących, zastępców przewodniczącego, sekretarzy i członków prezydiów rad narodowych z tytułu wykonywanej przez nich pracy.

3. Stale urzędujący członkowie prezydium na czas pełnienia obowiązków w prezydium otrzymują bezpłatny urlop w dotychczasowym zakładzie pracy; okres tego urlopu zalicza się do okresu zatrudnienia w zakresie wszelkich uprawnień uzależnionych od ilości lat pracy lub od ciągłości pracy w danym zawodzie lub służbie.

Rozdział 7.

Wydziały.

Art. 61. 1. Wydziały, jako terenowe organy administracji państwowej, kierują poszczególnymi dziedzinami spraw, należących do właściwości rad narodowych.

2. Wydziały tworzy prezydium rady narodowej, określając ich organizację wewnętrzną i szczegółowy zakres działania.

3. W miarę potrzeby tworzy się wydziały wspólne dla:

- 1) województwa i miasta wyłączonego z województwa,
- 2) powiatu i miasta stanowiącego powiat miejski,
- 3) sąsiednich powiatów lub miast stanowiących powiaty,
- 4) dzielnic miasta podzielonego na dzielnice.

4. Zamiast wydziałów prezydium rady narodowej może tworzyć zarządy, oddziały, referaty, kolegialne komisje lub urzędy o innej nazwie, do których stosuje się odpowiednio przepisy o wydziałach.

5. W gromadzkiej radzie narodowej zamiast wydziałów tworzy się biuro, którym kieruje sekretarz gromadzki. Zasady i tryb powoływania sekretarza gromadzkiego oraz jego obowiązki i prawa określi Rada Ministrów w drodze rozporządzenia.

6. Postanowienia ust. 5 mogą mieć odpowiednie zastosowanie do prezydiów miejskich rad narodowych miast nie stanowiących powiatów oraz rad narodowych osiedli, jeżeli rada narodowa tak postanowi.

7. Rada Ministrów określi w drodze rozporządzenia zasady tworzenia wydziałów przez prezydium rad narodowych poszczególnych stopni.

Art. 62. 1. Prezydium wojewódzkich (miejskich w miastach wyłączonych z województw) rad narodowych mogą tworzyć zjednoczenia i powoływać przedsiębiorstwa prowadzące na zasadach i w trybie określonym w przepisach o przedsiębiorstwach państwowych.

2. Rada Ministrów określa szczegółowe zasady podporządkowania zjednoczeń i przedsiębiorstw prowadzących, zasady ich współpracy z wydziałami prezydiów wojewódzkich (miejskich w miastach wyłączonych z województw) rad narodowych oraz udzielania przez nie pomocy w działalności gospodarczej prezydiom rad narodowych niższych stopni i ich wydziałom.

3. W zakresie nie uregulowanym odmiennie przez Radę Ministrów na podstawie ust. 2 bądź w innych przepisach o przedsiębiorstwach państwowych, przepisy ustawy o radach narodowych dotyczące wydziałów stosuje się odpowiednio do zjednoczeń.

Art. 63. Wydziały działają zgodnie z wytycznymi i zarządzeniami swojego prezydium oraz zgodnie z wytycznymi odpowiednich wydziałów wyższego stopnia i właściwego ministra.

Art. 64. 1. Na czele wydziałów stoją kierownicy, którzy ponoszą odpowiedzialność za ich pracę i jej wyniki. Rada Ministrów może w drodze rozporządzenia wprowadzić odmiennie tytuły dla kierowników określonych wydziałów.

2. Prezydium rady narodowej rozpatruje sprawozdania z działalności wydziałów.

Art. 65. 1. Kierowników wydziałów powołuje i odwołuje prezydium rady narodowej po zasięgnięciu opinii odpowiedniej komisji rady narodowej. Uchwałę w tym przedmiocie obowiązane jest prezydium przedłożyć na najbliższej sesji radzie narodowej do zatwierdzenia.

2. Rada Ministrów określi w drodze rozporządzenia zasady obsadzania i zmian na stanowiskach kierowników wydziałów oraz kierowników podporządkowanych radzie narodowej przedsiębiorstw, zakładów i instytucji. W rozporządzeniu tym Rada Ministrów może określić stanowiska kierowników, których powołuje i odwołuje:

- 1) prezydium rady narodowej za zgodą właściwego ministra (kierownika urzędu centralnego) albo za zgodą prezydium lub kierownika wydziału wyższego stopnia,
- 2) właściwy minister (kierownik urzędu centralnego) albo prezydium wyższego stopnia — po porozumieniu z prezydium rady narodowej.

3. Rada Ministrów określi w drodze rozporządzenia zasady obsadzania i zmian na stanowiskach pracowników wydziałów oraz podporządkowanych radzie narodowej przedsiębiorstw, zakładów i instytucji. W rozporządzeniu tym Rada Ministrów może zastosować przepisy ust. 2 również do nie wymienionych w tym ustępie stanowisk, które wymagają szczególnych kwalifikacji.

Rozdział 8.

Nadzór.

Art. 66. 1. Nadzór nad działalnością rad narodowych sprawują Rada Państwa i rady narodowe wyższego stopnia.

2. Nadzór nad działalnością prezydiów rad narodowych sprawują Rada Ministrów i prezydium rad narodowych wyższego stopnia.

3. Nadzór nad działalnością wydziałów sprawują właściwi ministrowie i kierownicy urzędów centralnych oraz właściwe wydziały wyższego stopnia.

Art. 67. Celem nadzoru nad radami narodowymi i ich organami jest zapewnienie zgodności ich działania z prawem i zasadniczą linią polityki Państwa oraz udzielanie pomocy w skutecznym realizowaniu poruczonych im zadań.

Art. 68. Rada Państwa sprawuje zwierzchni nadzór nad radami narodowymi, a w szczególności:

- 1) zarządza wybory do rad narodowych oraz wykonuje inne ustawowo określone czynności związane z wyborami do rad narodowych i czuwa nad prawidłowym ich przebiegiem,
- 2) rozpatruje sprawozdania wojewódzkich rad narodowych i rad narodowych miast wyłączonych z województw oraz poszczególnych rad narodowych niższego stopnia z ich działalności, zwłaszcza w zakresie pracy masowo-organizacyjnej, oraz udziela im wytycznych,
- 3) podejmuje czynności celem upowszechnienia osiągnięć w pracy rad narodowych,
- 4) czuwa nad prawidłowością wyborów prezydiów i komisji rad narodowych oraz może określać zasady powoływania komisji i organizacji ich pracy,
- 5) uchyla uchwały wojewódzkich rad narodowych i rad narodowych miast wyłączonych z województw, jeżeli uchwały te są sprzeczne z prawem lub zasadniczą linią polityki Państwa, oraz może z tych samych powodów uchylać uchwały rad narodowych niższych stopni,
- 6) rozwiązuje radę narodową, jeżeli rada swoją działalnością systematycznie narusza prawo lub zasadniczą linię polityki Państwa.

Art. 69. Rady narodowe sprawują nadzór nad radami narodowymi niższego stopnia i w tym zakresie przysługują im odpowiednie uprawnienia określone w art. 68 pkt 2—5.

Art. 70. Rada Ministrów koordynuje działalność prezydiów rad narodowych oraz nadaje kierunek ich pracy, a w szczególności:

- 1) rozpatruje sprawozdania prezydiów wojewódzkich rad narodowych (rad narodowych miast wyłączonych z województw), a także prezydiów poszczególnych rad narodowych niższego stopnia,
- 2) udziela prezydiom rad narodowych wytycznych dla ich działalności,
- 3) udziela prezydiom rad narodowych pomocy w zakresie wykonywania ich zadań oraz podejmuje czynności w celu upowszechnienia osiągnięć w działalności poszczególnych prezydiów rad narodowych,

4) rozstrzyga sprawy sporne pomiędzy prezydiami wojewódzkich rad narodowych oraz między ministerstwami a prezydiami tych rad,

5) ocenia działalność prezydiów rad narodowych z punktu widzenia jej zgodności z prawem i zasadniczą linią polityki Państwa,

6) zawiesza wykonanie uchwał wojewódzkich rad narodowych (rad narodowych miast wyłączonych z województwa) przedkładając sprawę do rozstrzygnięcia Radzie Państwa oraz uchyla uchwały prezydiów tych rad narodowych w przypadku sprzeczności uchwał z prawem lub zasadniczą linią polityki Państwa, jak również może z tych samych powodów uchylać uchwały prezydiów rad narodowych niższego stopnia,

7) może zawiesić w czynnościach przewodniczącego i inne osoby wchodzące w skład prezydiów wojewódzkiej rady narodowej (miejskiej w mieście wyłączonym z województwa), jeżeli swoją działalnością naruszają prawo lub zasadniczą linię polityki Państwa.

Art. 71. Prezydium rad narodowych koordynują działalność prezydiów rad narodowych niższego stopnia oraz nadają kierunek ich pracy i w tym zakresie przysługują im odpowiednio uprawnienia określone w art. 70, z tym że uprawnienia określone w pkt 7 tego artykułu przysługują tylko prezydiom wojewódzkich rad narodowych (miejskich w miastach wyłączonych z województw).

Art. 72. Ministrowie w wykonaniu powierzonych im zadań kierowania określonymi działaniami administracji państwowej i kierownicy urzędów centralnych:

- 1) udzielają resortowo właściwym wydziałom wytycznych dla ich działalności,
- 2) udzielają wydziałom fachowej pomocy i instruktażu w zakresie wykonywania ich zadań oraz podejmują czynności w celu upowszechnienia osiągnięć w działalności poszczególnych wydziałów,
- 3) sprawują fachową kontrolę działalności wydziałów oraz oceniają ją z punktu widzenia zgodności z prawem i zasadniczą linią polityki Państwa,
- 4) na podstawie przepisów ustawowych uchylają lub zmieniają decyzje wydziałów.

Art. 73. Kierownikom wydziałów przysługują w stosunku do wydziałów niższego stopnia uprawnienia określone w art. 72.

Rozdział 9.

Komitety blokowe, zebrania wiejskie, sołtysi.

Art. 74. 1. Na terenach miejskich tworzy się komitety blokowe (osiedlowe, uliczne, domowe) jako stałe reprezentacje mieszkańców powołane do umacniania więzi pomiędzy miejskimi (dzielnicowymi) radami narodowymi a mieszkańcami miast oraz do zapewnienia współdziałania mieszkańców z radami narodowymi w zakresie dbałości o budynki i ich otoczenie, zarządzania domami, polepszania warunków bytowych i kulturalnych mieszkańców oraz wykorzystywania ich inicjatywy i aktywności społecznej.

2. Tryb przeprowadzania wyborów oraz zasady organizacji i działalności komitetów blokowych określa miejska (dzielnicowa) rada narodowa. Prezydiów miejskiej (dzielnicowej)

cowej) rady narodowej udziela komitetom pomocy w ich pracy.

Art. 75. 1. Celem rozpatrywania spraw dotyczących poszczególnych wsi zwołuje się zebrania mieszkańców tych wsi (zebrania wiejskie).

2. Dla zapewnienia stałej łączności między poszczególnymi wsiami a gromadzką radą narodową i jej prezydium mieszkańcy wsi wybierają sołtysa.

Art. 76. 1. Na zebraniu wiejskim omawia się w szczególności sprawy dotyczące:

- 1) poprawy warunków gospodarczych, bytowych i kulturalnych mieszkańców wsi,
- 2) rozwoju produkcji rolniczej,
- 3) upowszechnienia wiedzy rolniczej,
- 4) warunków sanitarnych i porządkowych wsi,
- 5) postulatów mieszkańców wsi.

2. Zebrania wiejskie mogą być poświęcone wyjaśnianiu celów i wytycznych polityki władzy ludowej, poprawie warunków gospodarczych i bytowo-kulturalnych wsi drogą czynów społecznych i samoopodatkowania oraz sprawie wykonania obowiązków wobec Państwa.

3. Zebrania wiejskie zwołuje się również celem wysłuchania sprawozdania z działalności gromadzkiej rady narodowej, jej prezydium i radnych.

Art. 77. 1. W zebraniu wiejskim mogą uczestniczyć mieszkańcy danej wsi, którym przysługuje prawo wyboru do gromadzkiej rady narodowej.

2. Zebranie wiejskie zwołuje sołtys z własnej inicjatywy bądź na zlecenie gromadzkiej rady narodowej lub jej prezydium albo na żądanie większości wyborców zamieszkanych na terenie danej wsi.

3. Termin i miejsce zebrania wiejskiego powinny być zawczasu podane do publicznej wiadomości.

4. Zebranie wiejskie otwiera i przewodniczy na nim sołtys. Z przebiegu zebrania sporządza się protokół, który przesyła się do prezydium gromadzkiej rady narodowej.

Art. 78. 1. Sołtysa wybiera zebranie wiejskie zwołane przez przedstawiciela gromadzkiej rady narodowej; przedstawiciel ten przewodniczy na zebraniu.

2. Sołtysa wybiera się na okres 3 lat spośród osób uprawnionych do udziału w zebraniu wiejskim. Wybór sołtysa spoza grona radnych wymaga zatwierdzenia przez gromadzką radę narodową.

3. Zebranie wiejskie może odwołać sołtysa przed upływem okresu, na który został wybrany; odwołanie wymaga zatwierdzenia przez gromadzką radę narodową.

4. Gromadzka rada narodowa lub prezydium powiatowej rady narodowej może odwołać sołtysa, który nie wywiązuje się ze swych obowiązków lub dopuścił się przestępstwa.

Art. 79. 1. Sołtys pracuje w myśl wskazań prezydium gromadzkiej rady narodowej i utrzymuje stałą łączność między mieszkańcami wsi a prezydium oraz ściśle współdziała

z wiejskim komitetem Frontu Jedności Narodu i miejscowymi ogniwami innych organizacji społecznych ludu pracującego.

2. W szczególności sołtys czuwa nad wykonywaniem przez mieszkańców wsi obowiązków wynikających z przepisów prawa oraz z uchwał gromadzkiej rady narodowej i jej prezydium, jak również reprezentuje postulaty mieszkańców wsi wobec prezydium gromadzkiej rady narodowej.

3. Prezydium gromadzkiej rady narodowej zwołuje okresowo narady sołtysów.

4. Sołtysi nie będący radnymi biorą udział w sesjach gromadzkiej rady narodowej z głosem doradczym.

5. Rada Ministrów określi w drodze rozporządzenia szczegółowe zasady i tryb wyboru, szczegółowy zakres działania oraz prawa i obowiązki sołtysa.

Art. 80. Na terenach wiejskich włączonych do miast można za zgodą prezydium wojewódzkiej (miejskiej w mieście wyłączonym z województwa) rady narodowej utrzymać stosowanie przepisów art. 75—79; przewidziane w tych przepisach zadania gromadzkiej rady narodowej i ich prezydium wykonują wówczas miejskie (dzielnicowe) rady narodowe i ich prezydium.

Rozdział 10.

Przepisy końcowe.

Art. 81. 1. W sprawach przekazanych przez obowiązujące dotychczas przepisy do właściwości prezydium rad narodowych właściwe są odpowiednie wydziały.

2. Przepis ust. 1 nie ma zastosowania do spraw zastrzeżonych przez obowiązujące przepisy do kolegiальной właściwości prezydium rad narodowych; w przypadku gdy od decyzji prezydium rady narodowej przysługuje odwołanie, rozstrzyga je prezydium rady narodowej wyższego stopnia.

Art. 82. 1. Tworzenie, łączenie i znoszenie gromad, zmiana ich granic oraz ustalanie siedzib gromadzkiej rady narodowej następuje w drodze uchwały wojewódzkiej rady narodowej, po zasięgnięciu opinii mieszkańców. Uchwała wojewódzkiej rady narodowej o tworzeniu, łączeniu i zniesieniu gromad wymaga zatwierdzenia przez Radę Ministrów.

2. Uchwały, o których mowa w ust. 1; podlegają ogłoszeniu w dzienniku urzędowym wojewódzkiej rady narodowej.

Art. 83. 1. Wszystkie przysługujące mieszkańcom gromad prawa własności, użytkowania lub inne prawa rzeczowe i majątkowe pozostają nienaruszone.

2. Rada Ministrów w drodze rozporządzenia unormuje sprawy zarządu mieniem gromadzkim oraz tryb jego zbywania.

Art. 84. Zasady podziału większych miast na dzielnice ustali Rada Ministrów za zgodą Rady Państwa.

Art. 85. Rada Ministrów określi w drodze rozporządzenia zasady i tryb przekazywania radom narodowym oraz pomiędzy poszczególnymi radami narodowymi państwowymi przedsiębiorstw, zakładów i instytucji, jak również poszczególnych obiektów majątkowych.

Art. 86. 1. W przypadku rozwiązania rady narodowej (art. 68 pkt 6) zarządza się przedterminowe wybory; wybory te przeprowadza się w terminie określonym przez Radę Państwa i przy odpowiednim zastosowaniu przepisów o wyborach uzupełniających.

2. Rozwiązując radę narodową Rada Państwa zleca radzie narodowej wyższego stopnia powołanie nowego prezydium na okres do chwili wyboru prezydium przez nowo obraną radę.

3. Kadencja rad narodowych wybranych zgodnie z postanowieniem ust. 1 upływa jednocześnie z wygaśnięciem kadencji pozostałych rad narodowych.

Art. 87. Tracą moc:

1) ustawa z dnia 20 marca 1950 r. o terenowych organach

jednolitej władzy państwowej (Dz. U. Nr 14, poz. 130 z późniejszymi zmianami),

2) ustawa z dnia 25 września 1954 r. o reformie podziału administracyjnego wsi i powołaniu gromadzkich rad narodowych (Dz. U. z 1954 r. Nr 43, poz. 191 i z 1957 r. Nr 17, poz. 87).

Art. 88. 1. W przypadkach, gdy niniejsza ustawa powołuje się na postanowienia odrębnych ustaw, do czasu ich wydania stosuje się przepisy obowiązujące w dniu wejścia w życie niniejszej ustawy.

2. Do czasu wydania przepisów wykonawczych na podstawie niniejszej ustawy zachowują moc przepisy wydane na podstawie ustaw wymienionych w art. 87, o ile nie są sprzeczne z niniejszą ustawą.